

Adbilim

Cilt:1, Sayı:1, Haziran 2026

İLK SÖZ

Özel adlar, iletişimde yalnızca işaret ettikleri varlıkları diğer varlıklardan ayırt etmek için kullanılan dil birlikleri değildir. Onlar; içerisinde vücut buldukları dilin geçmişini, o dili kullanan milletin tarihini, hayat tarzını, inanç, örf ve adetlerini gösteren kültür öğeleridir. Kültürel sürekliliğin ve toplumsal hafızanın canlı tanıklarıdır. Bu özelliklerine bağlı olarak her zaman büyük ilgiye mazhar olan adbilim; sık sık tarih, yerbilim, budunbilim, halkbilim, toplumbilim, insanbilim gibi birçok sosyal bilim dalının, hatta yer yer bazı doğabilimlerinin ilgi alanına girebilmektedir.

Genel Türk adbilimi, bugüne değin önemli başarılar elde etmiştir. Türk dünyasının hemen her köşesini araştıran çok sayıda araştırmacı ve onlar tarafından yapılan çok miktarda değerli araştırma bunlardan bir kısmıdır. Bu başarılarının yanında önemli eksikleri de bulunmaktadır: Bunların başında, malzemenin ortak bir bakış açısıyla derlenmesini, incelenmesini ve yayınlara dönüştürülmesini planlayacak ve teşvik edecek bir kurumun yokluğu gelir. Yine araştırmacıların alanın sorunlarını tartışacakları, eserlerini yayımlayacakları bilimsel bir derginin bulunmuyor oluşu da bir diğer önemli eksikliklerdir.

İşte bu yılın başında, İzmir merkezli olarak hayata geçirilen Ad Derneği, bu eksikliklerden doğan ihtiyaçların bir sonucu olarak kurulmuş; Adbilim dergisi de bu derneğin yayın organı olması amacıyla faaliyete geçirilmiştir.

Dergimiz, Türk halklarının özel adları (kişi, yer, topluluk, yıldız, hayvan, bitki vs.) üzerine yapılacak kuramsal ve uygulamalı araştırmalara yer vermeyi amaçlamaktadır. Bununla birlikte alanın kuramsal meselelerini tartışan, farklı diller ve kültürlerdeki adlandırma süreçlerini karşılaştırmalı yöntemle ele alan, disiplinler arası yaklaşımla alana yeni bakış açısı kazandıran çalışmaları da aynı şekilde kabul edecektir. Zira inanıyoruz ki Türk adbiliminin daha da gelişmesi, yalnızca malzemenin derlenmesiyle ve geleneksel yöntemlerle incelenmesiyle değil, onu açıklayan kuramların, yöntemlerin gelişmesiyle mümkün olabilecektir. Dolayısıyla *Adbilim*; farklı ülkelerde çalışan adbilimcileri ortak bir bilimsel zeminde buluşturmayı, Türk halklarının ortak adbilimcilik mirasını bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirmeyi, böylece dünya adbilimine katkı sunmayı hedeflemektedir. Bilimsel ilkelerden ödün vermeden, akademik özgürlüğün sonuna kadar kullanıldığı, yapıcı bilimsel eleştirilerin bilgiye dönüştüğü saygın bir bilimsel yayın organı olmak en büyük hedefimizdir.

İlk sayımız vesilesiyle derneğimizin ve dergimizin kuruluşlarında emeği geçen tüm üyelerimize, ayrıca yazdıkları makaleler ve yaptıkları hakemlik değerlendirmeleriyle elinizdeki sayının vücut bulmasına katkı sunan akademisyenlerimize ve editör kurulumuza teşekkür ediyor; *Adbilim*'in genel Türk adbilimine, Türklük bilimine ve uluslararası adbilim dünyasına hayırlı olmasını ve ömrünün uzun uzun olmasını diliyoruz.

Yeni bir oluşumun ve yolculuğun bu ilk adımında tüm meslektaşlarımızı ve okurlarımızı saygıyla selamlıyoruz.

Ad Derneği Adına

Prof. Dr. İbrahim ŞAHİN

ADBİLİM

ISSN:

Baş Editör

Prof. Dr. İbrahim ŞAHİN - Ege Üniversitesi (Türkiye) | ibrahim.sahin@ege.edu.tr

Editörler

Prof. Dr. Orhan SEVGİ - İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa (Türkiye) | osevgi@iuc.edu.tr

Prof. Dr. Zhazira AGABEKOVA - Nazarbayev Üniversitesi (Kazakistan) | agabekova@gmail.com

Doç. Dr. Mehmet Salih ERPOLAT - Dicle Üniversitesi (Türkiye) | msaliherpolat@hotmail.com

Prof. Dr. Asiye Mevhibe COŞAR - Karadeniz Teknik Üniversitesi (Türkiye) | mcosar@ktu.edu.tr

Yardımcı Editörler

Dr. Öğr. Üyesi Ragıp MUHAMMED - Ege Üniversitesi (Türkiye) | ragipmuhammed@gmail.com

Dr. Cihangir DEMİR - (Türkiye) | cihanmir@gmail.com

Türkçe Dil Editörü:

Dr. Ebru ADA KOKDAŞ - İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi (Türkiye) | ebruada13@gmail.com

İngilizce Dil Editörü:

Doç. Dr. İrfan KOKDAŞ - İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi (Türkiye) | kokdas@gmail.com

Redaksiyon

Dr. Munise ÖNER DEMİR - (Türkiye) | muniseoner@hotmail.com

Danışma Kurulu

Prof. Dr. Ahmet BURAN – Fırat Üniversitesi, Türkiye | aburan@firat.edu.tr

Prof. Dr. Ali AKAR – Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye | akar@mu.edu.tr

Prof. Dr. Alimcan İNAYET – Ege Üniversitesi, Türkiye | alim1962@hotmail.com

Prof. Dr. Alpaslan DEMİR – Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Türkiye | alpaslan.demir@gop.edu.tr

Prof. Dr. Anna DYBO – Rusya Devlet Üniversitesi, Rusya | adybo@iling-ran.ru

Prof. Dr. Bekzhan ABDUALİULY – L. N. Gumilev Avrasya Millî Üniversitesi, Kazakistan | asem963@mail.ru

Prof. Dr. Burul SAGINBAYEVA – Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Kırgızistan | sburul@mail.ru

Prof. Dr. Ece SEVGİ – Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Türkiye | ecesalep@gmail.com

Prof. Dr. Firengiz PAŞAYEVA YUNUS – Kafkas Üniversitesi, Türkiye | firanqiz@yahoo.com

Prof. Dr. Gulnaz YEGAFAROVA – Rusya Bilimler Akademisi, Rusya | rishrinat@mail.ru

Prof. Dr. Gülgayşa SAGİDOLLA – L. N. Gumilev Avrasya Millî Üniversitesi, Kazakistan | sagidolda_g@enu.kz

Prof. Dr. Kadırali KONKOBAYEV – Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Kırgızistan | kkadyraly@gmail.com

Prof. Dr. Kızdarkhan RISBERGEN – Ahmet Baytursınulı Dil Bilimi Enstitüsü, Kazakistan | ms.rysbergen@mail.ru

Prof. Dr. Leyla KARAHAN – TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Türkiye | lkarahan@etu.edu.tr

Prof. Dr. Magripa ESKEYEVA – L. N. Gumilev Avrasya Millî Üniversitesi, Kazakistan | yeskeyeva_mk@enu.kz

Prof. Dr. Mehmet TEMİZKAN – Ege Üniversitesi, Türkiye | mtemizkan@hotmail.com

Prof. Dr. Murat CERİTOĞLU – İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Türkiye | murat.ceritoglu@ikcu.edu.tr

Prof. Dr. Mustafa S. KAÇALIN – İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, Türkiye | mskacalin@29mayis.edu.tr

Prof. Dr. Mustafa KALKAN – Çankırı Karatekin Üniversitesi, Türkiye | kalkan@karatekin.edu.tr

Prof. Dr. Mustafa UĞURLU – Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye | muugurlu@mu.edu.tr

Prof. Dr. Nergis BİRAY – Pamukkale Üniversitesi, Türkiye | nergis.b@gmail.com

Prof. Dr. Nosirjon ULUKOV – Namangan Devlet Üniversitesi, Özbekistan | onomastika66@mail.ru

Prof. Dr. Osman MERT – Ankara Üniversitesi, Türkiye | osmnmert@gmail.com

Prof. Dr. Oğuzhan DURMUŞ – Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, Türkiye | oguzdur@gmail.com

Prof. Dr. Ravşan YUSUPOVIÇ – Özbekistan Ürgenç İnovasyon Üniversitesi, Özbekistan

Prof. Dr. Reyhan HABİBLİ – Bakü Devlet Üniversitesi, Azerbaycan | rhabibli@bsu.edu.az

Prof. Dr. Serpil ERSÖZ – Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Türkiye | serpilersoz@yahoo.com

Prof. Dr. Turan GÖKÇE – Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Türkiye | tngokce@gmail.com

Prof. Dr. Yılmaz KURT – Ankara Üniversitesi, Türkiye | yilmazkurt2002@yahoo.com

Prof. Dr. Zeki KAYMAZ – Ege Üniversitesi, Türkiye | zekikaymaz@gmail.com

Prof. Dr. Zoran SPASOVSKI – Krste Misirkov Makedon Dili Araştırma Enstitüsü, Makedonya | spasovski@imj.ukim.edu.mk

Dr. Nurdin USEYEV – Uluslararası Türk Akademisi, Kırgızistan | nuruseev@gmail.com

İÇİNDEKİLER

Araştırma Makaleleri

<i>Osmanlı Kayıtlarındaki “Aktav Tatarları”: Kimlikleri, Göçleri, Anayurtları ve Doğu Türkistan’daki Aktaglık–Karataglıklarla İlişkileri</i>	<i>1</i>
--	----------

İbrahim ŞAHİN

<i>Rum Eyaleti’nde Kadın Adları</i>	<i>11</i>
---	-----------

Yılmaz KURT

<i>Kazak Antroponimisinin Oluşum Temelleri.....</i>	<i>26</i>
---	-----------

Bekjan ABDUƏLİULY

<i>Arapça Kökenli Kazak Antroponimisi: Kültürel Aktarım ve Dilsel Dönüşüm</i>	<i>40</i>
---	-----------

Cazira AGABEKOVA

<i>XX. Yüzyılda, Batı Azerbaycan’da Uygulanan Etnosit Politikalar ve Katliama Uğrayan Türk Toponimleri</i>	<i>54</i>
--	-----------

İbrahim BAYRAMOV

<i>Ruha Sancağında Mezrası Olan Köylerdeki Türkçe Kişi Adları (XVI. Yüzyıl)</i>	<i>66</i>
---	-----------

Mehmet Salih ERPOLAT

<i>Çağdaş Onomastik Sistemde Urbanonimler: Kuramsal Yaklaşımlar ve Terminolojik Sınırlar</i>	<i>95</i>
--	-----------

Reyhan HABİBLİ

<i>Kazak Kişi Adlarında “Bay” Sözcüğünün Kullanımı ve Anlam Özellikleri</i>	<i>108</i>
---	------------

Sherubay KURMANBAYULI

Görüş Makalesi

<i>Ekoloji ile Adbilimin Ortak Alanı: Ekolojik Adbilim Olabilir mi?</i>	<i>128</i>
---	------------

Orhan SEVGİ

Biyografi Makalesi

<i>The Patriarch of Uzbek Onomastics</i>	<i>145</i>
--	------------

Nosirjon ULUKOV